

Kusten van Estland

De kusten van Estland... daar had ik al vaak van gedroomd: open bossen, verlaten weilanden in bloemenpracht eindigend op ongerepte stranden... Een koorreis in juni 2011 naar Estland bood me een kans! Met kustgeograaf Are Kont en botanist Urve Ratas (Universiteit van Tallinn) maakte ik een kustexcursie langs de mooiste kliffen, stranden en duinen van Estland. Wie weet gaat u dit binnenkort zelf ook ontdekken?

ANTJE EHRENBURG

Duinen van Vääna met dennen, noordkust ten westen van Tallinn.

Foto: Antje Ehrenburg

Estland, de noordelijkste van de drie Baltische staten, is aan zowel noord- als westkant omringd door zee. Het heeft een lange kustlijn van bijna 3800 km en vele eilanden. Estland is iets groter dan Nederland, en ongeveer de helft van het land

bestaat uit bos: vooral grove den, fijnspar, berk en es. Ook is er veel moeras en veen. Het is dunbevolkt en heeft een complexe historie van vele overheersingen. Sinds 1991 is Estland een onafhankelijke democratische republiek, en behoort sinds 2004 bij de EU. Het land heeft de afgelopen 20 jaar snelle ontwikkelingen door- gemaakt, vooral op IT- en zakelijk gebied, maar op het platteland is de toekomst onzekerder: de ooit bloeiende landbouw komt nu amper van de grond, er is veel werkloosheid. Er zijn vijf Nationale Parken, waarvan er drie langs de kust liggen.

Verschillende kusten

De kustlijn van Estland is enorm gevarieerd. Tijdens de kustexcursie zagen we vijf verschil-

Vogelwikk

Foto: Antje Ehrenburg

Zandanj

Foto: Antje Ehrenburg

Zeekool

Foto: Antje Ehrenburg

*Stille getuigen van oorlogs-
verleden op Harilaid:
loopgraven en hakenkruis.
Vegetatie met knikkend
wildemanskruid
en muurpeper.
Foto: Antje Ehrenburg*

lende kusttypen: klifkusten, kiezelkust, zandige kust met duinen, slibrijke kust en een kunstmatige 'harde' kust. De duinsystemen liggen meestal geïsoleerd, zijn relatief laag, meestal niet heel breed en vaak met dennen begroeid. In Estland ligt het achterland hoog en worden kusten dus niet als zeewering onderhouden zoals in Nederland. In Rannametsa zagen we - meer landinwaarts - een veel ouder en hoger duinsysteem. Op het schiereiland Harilaid is de kust juist heel jong en dynamisch: zand- en kiezelkusten zijn daar continu in beweging. De inmiddels in zee staande vuurtoren geeft wel aan dat daar enorme kustafslag plaatsvindt. Naast prachtige dynamische processen en mooie kalkrijke duinvegetaties met volop korstmossen zag ik daar ook grauwe klauwieren en bontbekplevieren.

Ongerept, verlaten en beladen

Opmerkelijk aan de kusten in Estland is de relatieve ongereptheid en verlatenheid ervan. Dit houdt verband met de relatief recente historie van Sovjetoverheersing: bijna 50 jaar lang was de gehele kust voor iedereen streng verboden gebied, behalve voor militaire grensbewakers. Daarmee is de kust tegelijkertijd ook een 'beladen landschap'. Want wat is daar niet allemaal gebeurd? In de Sovjettijd hebben mensen tevergeefs vanaf deze kusten geprobeerd te vluchten. Slechts enkelen bereikten de overkant in Zweden. Ook zijn er vanaf de kust vele duizenden mensen gedeporteerd, onder wie Urve haar eigen grootouders.

Nu en toekomst

Sinds 1991 is de kust in Estland vrij gebied. Saaremaa is een eiland waar veel Esten op vakantie gaan, toch zijn er vrijwel geen grote badplaatsen met vakantiewoningen zoals wij die kennen. Wettelijk is ook bepaald dat pal aan de kust niet gebouwd mag worden. De kust is dus goed beschermd en massaal toerisme zul je er niet snel aantreffen. Een bedreiging is wel dat

steeds meer stukken kust tot op het strand door particulieren worden opgekocht. Voor het behoud van hun kust zal het voor Estland de komende jaren een uitdaging zijn om een goede kustvisie te ontwikkelen met evenwicht tussen maatschappelijk belang, economie en ecologie.

Voor wie de kusten van Estland met eigen ogen wil zien: Tallinn is prima bereikbaar met een goedkope vlucht. Met een huurauto kun je Estland vervolgens zelf gaan ontdekken! De rustige wegen zijn ook ideaal voor eindeloze fietsvakanties.

Met dank aan Are Kont en Urve Ratas
(Ecologisch Instituut, Universiteit Tallinn)

ANTJE EHRENBURG IS ZELFSTANDIG ECOLOOG EN
TEKSTSCHRIJVER WWW.ANTJE-EHRENBURG.NL

Echte sleutelbloem

Foto: Jelle van Dijk

Soldaatje

Foto: Joost Bouwmeester

Knikkend wildemanskruid

Foto: Jelle van Dijk